

اخبار و یادداشت‌ها

فرهنگ فراموش شده

حسین مومناپی *

هر چند که تعداد مقالات یک ریاضیدان در اکثر نقاط جهان معیاری برای ارزیابی وی قرار می‌گیرد ولی در کشورهای که در علم ریاضیات، پیشرفته هستند کیفیت یک کار تحقیقاتی اهمیت بیشتری دارد. در سایر نقاط جهان نیز معمولاً کیفیت در کنار کمیت مورد توجه قرار می‌گیرد. در جامعه ریاضیات کشور ما، توجه زیاد به کمیت کارهای تحقیقاتی، باعث شده که کیفیت آن‌ها تقریباً به فراموشی سپرده شود. کمتر جایی شنیده می‌شود که کسی به واسطه اهمیت کار تحقیقاتی‌اش مورد تحسین قرار گرفته باشد. به‌طور کلی افراد از کیفیت و اهمیت کارهای تحقیقاتی همکاران خود بی‌اطلاعند و اگر کسی در این میان میل به انجام تحقیقات با اهمیت و ارزنده داشته باشد در انزوا قرار می‌گیرد. حتی کسانی که سعی دارند در قضاوت‌هایشان کیفیت را مد نظر قرار دهند، اعتبار مجله‌ای را که مقاله در آن چاپ شده ملاک قرار می‌دهند و موضوع و جایگاه بین‌المللی کار تحقیقاتی مورد توجه قرار نمی‌گیرد. برای درک بیشتر فاصله ایجاد شده در زمینه فرهنگ انتشار در ریاضیات، میان ما و کشورهای پیشرفته به متن زیر که از پایگاه انجمن ریاضی آمریکا استخراج و ترجمه شده توجه فرمایید.

فرهنگ تحقیق و انتشار در ریاضیات

”ریاضیات اغلب به عنوان جزئی از علوم طبیعی و فیزیکی در نظر گرفته می‌شود ولی امور مربوطه به نشر آن با علوم فیزیکی و طبیعی از جهات مختلف متفاوت است. ریاضی‌دانان تمایل به انتشار به میزان نسبتاً کمتری نسبت به سایر علوم دارند. اکثر تحقیقات ریاضی در مجلاتی که داوری می‌شوند چاپ می‌شوند تا مجموعه مقالات کنفرانس‌ها یا کتاب‌ها. متون ریاضی در حجم بیشتری از مجلات گسترده شده است تا علوم دیگر و از آنجایی که یک مقاله معمولاً نمایانگر یک شرح مبسوط در مورد یک سؤال ریاضی می‌باشد و هم‌چنین تحقیقات ریاضی معمولاً حساسیت خاصی از لحاظ زمانی ندارند تأخیر در چاپ آن‌ها متداول است. حتی بعضی از بهترین ریاضی‌دانان جوان، تعداد نسبتاً کمی مقاله چاپ می‌کنند. یک تحقیق در مورد

دانشگاه‌ها واگذار گردد تا بنا به ماهیت دروس در مورد تعداد واحد آن‌ها تصمیم‌گیری نمایید.

در انتها بر خود لازم می‌دانم که از طرف شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران از دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر دانشگاه صنعتی امیرکبیر که به نحو شایسته‌ای این سمینار را برگزار نمود و به‌ویژه از ریاست محترم دانشکده جناب آقای دکتر مهدی دهقان تقدیر و تشکر نمایم.

سیدمنصور واعظپور

دانشگاه صنعتی امیرکبیر

گزارش انتخابات شورای اجرایی انجمن

دوره مهر ۱۳۹۱ تا شهریور ۱۳۹۴

مجمع عمومی انجمن ریاضی ایران شهریورماه سال ۱۳۹۰ خانم دکتر صدیقه جاهدی و آقایان دکتر ابوالفضل رفیع‌پور، دکتر رشید زارع‌نهنندی، دکتر احمد صفاپور و دکتر محمد (فرید) مالک قائینی را به‌عنوان اعضای کمیته انتخابات انجمن برگزید. آذر همان سال کمیته انتخابات اقدام به ارسال برگه‌هایی به اعضای پیوسته انجمن کرد تا نامزدهای موردنظر خود را معرفی کنند و در بهمن ماه برگه‌های رسیده شمارش و اسامی کسانی که بالای ده معرف داشتند استخراج شد. اسفند ۱۳۹۰ تا اردیبهشت ۱۳۹۱ با نامزدهای معرفی شده تماس گرفته شد تا نامزدی خود را تأیید کنند، که در نهایت شانزده نفر آن را تأیید کرده و مشخصات و برنامه‌های خود را ارسال کردند. سپس دفترچه‌های معرفی نامزدها و برگه‌های رای به اعضای پیوسته انجمن ارسال شد. سرانجام، مرداد ماه آرا رسیده شمارش و اسامی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای اجرایی مشخص شد. بر این اساس، افراد نامبرده در زیر اعضای اصلی شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران برای دوره مهر ۹۱ تا شهریور ۹۴ خواهند بود.

آقایان: دکتر محمدعلی دهقان، دکتر عباس سالمی، دکتر مجید میرزاویری، دکتر سیدمنصور واعظپور، دکتر طاهر قاسمی‌هنری، دکتر مسعود آری‌نژاد، دکتر عبدالعزیز عبدالهی و دکتر حمیدرضا ابراهیمی‌ویشکی، به‌عنوان اعضای اصلی و هم‌چنین آقایان: دکتر علی ایرانمنش، دکتر بیژن دواز، و دکتر مجید سلیمانی‌دامنه به‌عنوان اعضای علی‌البدل شورای اجرایی انتخاب شدند.

شورای اجرایی جدید انجمن، در اولین جلسه خود آقای دکتر محمدعلی دهقان را به‌عنوان رئیس و آقای دکتر سیدمنصور واعظپور را به‌عنوان خزانه‌دار این دوره تعیین کردند. برای شورای اجرایی جدید آرزوی موفقیت داریم.

رشید زارع‌نهنندی

سرپرست کمیته انتخابات

یاد بودی از بانوی تلاش، پایداری و امیدواری

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر

یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حافظ)

صحبت از عشق شد، حیف است که یادی از مرحوم مهندس افضل‌پور و مرحوم بانو فاخره صبا (همسر ایشان) بنیان‌گذاران دانشگاه شهید باهنر کرمان نکنیم. آن‌ها با عشق، سنگ بنای دانشگاه شهید باهنر کرمان را پی‌ریزی کردند و هنوز نجوای این عشق، هدایتگر نسل امروز و فردا در این دانشگاه است.

مرحوم خانم بتول باقری را می‌توان به جرأت دنباله‌روی مسیر افضل‌پور دانست. ایشان سنگ بنای خانه ریاضیات کرمان را با همان نوع از عشق و علاقه و ایثار پایه‌گذاری کردند. هنوز یک سال از اهدا اولین جایزه همگانی‌سازی ریاضی به خانم بتول باقری نمی‌گذرد که ایشان را در جمع خود نداریم. فقدان این عزیز شایسته (به نقل از ایمان^{۱۱} را به جامعه ریاضی ایران، به‌خصوص به فعالان خانه‌های ریاضیات کشور تسلیت می‌گوییم.

ایشان مدت زیادی با بیماری سرطان دست و پنجه نرم می‌کردند و علی‌رغم سختی‌هایی که در این راستا، پیش راهشان وجود داشت، همواره حامی فعالیت‌های خانه ریاضیات کرمان بودند. تا این که بالاخره در ۱۷ تیر سال جاری به رحمت خدا رفتند. در این روز، یک نامه الکترونیکی از دکتر رجبعلی‌پور دریافت کردم که در آن نوشته شده بود به یاد او که زندگی من در او خلاصه می‌شد، کوه استوار زندگی من فرو ریخت. نامه‌ای پر از درد و اندوه که اشک را بر دیدگان همه دوستداران این زوج فرهیخته جاری می‌ساخت. به این بهانه یادی می‌کنیم از مرحوم خانم بتول باقری، بنیان‌گذار خانه ریاضیات کرمان و برنده اولین جایزه همگانی‌سازی ریاضی، روحش شاد و یادش گرامی.

ابوالفضل رفیع‌پور

دانشگاه شهید باهنر کرمان و رئیس خانه ریاضیات کرمان

^{۱۱} آقای علی پوراسماعیلی (متخلص به ایمان) از همکاران بخش ریاضی دانشگاه شهید باهنر کرمان، که اشعار متعددی را سروده‌اند، در وصف خانم بتول باقری شعری سروده‌اند و ایشان را عزیز شایسته نامیده‌اند. این شعر در کتاب مجموعه مقالات دهه ریاضیات ۹۰ خانه ریاضیات کرمان به چاپ رسیده است.

۴۰ ریاضی‌دان برنده Sloan Fellowship در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که ۷۰٪ آنان سالانه به‌طور متوسط ۲ مقاله یا کمتر در ۵ سال قبل از گرفتن جایزه‌اشان چاپ کرده‌اند. حتی ریاضی‌دانان رده بالاتر نیز، میزان انتشارشان نسبتاً کم است. بین ۲۲ ریاضی‌دانی که جایزه Guggenheim Fellowship را در سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۶ دریافت کرده‌اند نیمی از آن‌ها سالانه به‌طور متوسط ۲ مقاله یا کمتر در پنج سال قبل از دریافت جایزه‌اشان چاپ کرده‌اند. این دو گروه معرف قشر برتری از ریاضی‌دانان با میزان انتشار بالا هستند.

از بین ۲۷۴ انتشار توسط این برندگان جایزه Guggenheim Fellowship، ۷۵٪ در مجلات داوری شده چاپ شده‌اند و تنها ۳ عدد به‌صورت کتاب بوده‌اند. در حقیقت بین تمام مواردی که توسط Mathematical Reviews بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵ مرور شده است ۸۰٪ از مجلات داوری شده بوده‌اند.

هنگام قضاوت در مورد کارهای اکثر ریاضی‌دانان میزان ارزیابی اصلی برای یک برنامه تحقیقاتی، کیفیت انتشارات است تا کمیت آن‌ها. اطلاعات فوق در مورد کسانی که جایزه‌های معتبر را دریافت کرده‌اند این دیدگاه را قویاً تأیید می‌کند.

آگهی

از کلیه اعضای محترم انجمن دوره مهر ۹۰ - مهر ۹۱ تقاضا می‌شود در صورتی که تاکنون عضویت آن‌ها در سامانه <http://imsmembers.ir> تأیید نهایی نشده است نسبت به تکمیل موارد باقیمانده اقدام نمایند. یادآور می‌شود که طبق تصمیم شورای اجرایی انجمن در نیمه دوم سال جاری «راهنمای انجمن» مشتمل بر اساسنامه، آئین‌نامه‌ها، پاره‌ای از دستورالعمل‌ها و اطلاعات مفید دیگر و نیز بانک اطلاعاتی اعضا منتشر خواهد شد. لذا خواهشمند است اعضای محترم به‌ویژه مسئولان و نمایندگان انجمن در واحدهای گوناگون همکاران خود را برای تکمیل عضویت ترغیب فرمایید تا حق واحدها و افراد ضایع نشود.

نتیجه کار طاقت‌فرسا و گاه طولانی پژوهش‌های علمی در چند صفحه به نام «پی‌پر» به نظر استادانی که با به اصطلاح «تالیف» کتابی ارتقاء می‌یافتند مسخره می‌رسید. اما، دکتر وصال چنان با ایمان این کار را پی گرفت که ارتقاء بر اساس پژوهش‌های علمی در دانشگاه‌های دیگر ایران هم باب شد و ریشه دواند. در این ارتباط تحصیل کرده‌های بازگشته از فرنگ و آشنا به پژوهش‌های علمی و مقاله‌نویسی به سبک جدید هم بی‌تأثیر نبودند.

همایش دست‌اندرکاران انجمن ریاضی ایران در دانشگاه نقرش سال ۱۳۷۸

دکتر وصال برای مدتی به‌طور هم‌زمان سرپرستی گروه ریاضی دانشکده ادبیات و علوم، ریاست دانشکده مهندسی و معاونت دانشگاه شیراز را برعهده داشتند و مصدر خدمات بس ارزنده‌ای شدند. خوب به یاد دارم در ایام تحصیل در دوره دکتری، وقتی با انجمن ریاضی آمریکا و فعالیت‌های آن آشنا شدم جای چنین تشکلی را در ایران خالی یافتم و لزوم تشکیل انجمن ریاضی ایران را با شاگرد قدیمی و مرید دیگر استاد وصال، یعنی دکتر حیدر رجوی، در میان گذاشتم. در سال ۱۳۴۹ اعضای بخش ریاضی دانشگاه شیراز، تحت رهبری و حمایت دکتر وصال نخستین کنفرانس ریاضی کشور را برپا کردند. در یکی از دو میزگرد این کنفرانس، تشکیل انجمن ریاضی ایران توصیه و راه پیشرفت ریاضیات کشور گشوده شد. هم‌زمان با برگزاری دومین کنفرانس ریاضی کشور که در دانشگاه صنعتی شریف این زمان برگزار شد جمعی، به‌عنوان هیأت مؤسس، اساسنامه انجمن ریاضی ایران را نوشتند و طبق آن اعضای شورای اجرایی انجمن را انتخاب کردند. به توصیه اکید دکتر وصال، بالاترین مقام اجرایی انجمن «منشی» نامیده شد تا تجربه تلخ دعوا بر سر ریاست انجمنی دیگر تکرار نشود و انجمن ریاضی ایران به بی‌راهه نرود. قرعه فال به نام من درآمد که با عنوان منشی ثبت انجمن ریاضی ایران و راه‌اندازی فعالیت‌های آن را برعهده بگیرم. خدای را شکر می‌گویم که نخستین «انجمن علمی» کشور به ثبت رسید و اینک به خاطر فعالیت‌های مستمر، متنوع و اثربخش چهل‌ساله‌اش، در صدر فهرست انجمن‌های

بنیانگذار پژوهش‌های علمی در ایران: زنده‌یاد دکتر منوچهر وصال

استاد دکتر منوچهر وصال در بهمن‌ماه سال ۱۲۹۱ هجری شمسی در تهران چشم به جهان گشود. عمری طولانی، با عزت و پربرکت داشت و مصدر خدمات متنوع و فراوانی شد. به قول حکیم ابوالقاسم فردوسی «نسب از دو سر دارد این نیک پی»: از طرف پدری به وصال شیرازی، شاعر پرآوازه ایران‌زمین و از طرف مادری به خاندان بزرگ فروغی. مادرش خواهر محمدعلی فروغی ذکاءالملک بود. چون منوچهر در کودکی پدر خود را از دست داد تحت سرپرستی داییش در خانه فروغی بزرگ شد. نظر به این‌که زندگی‌نامه این استاد پیش‌کسوت در خبرنامه شماره دوازدهم بهشت‌ماه سال ۱۳۷۵ درج شده است در این جا صرفاً سابقه آشنایی، همکاری و مریدی خودم را به اختصار و با افتخار به عرض می‌رسانم.

بیش از نیم قرن پیش، در کلاس درس آنالیز ریاضی در محضرشان شاگردی کردم. واجد صفات لازمه برای اشتغال به حرفه شریف معلمی بودند؛ جدی، دقیق و تا حدی سخت‌گیر. برخلاف بسیاری از استادان آن زمان اهل مطالعه بودند و مشتاق آموختن مطالب تازه. حدود پنج سال گذشت تا این‌که مجدداً ایشان را هنگام گذراندن دوره دکتری ریاضی در شهر ایست لنسینگ ایالت میسیسیگان آمریکا ملاقات کردم. استاد به‌عنوان پروست (معاون آموزشی و دانشجویی) مرا برای کار، در دانشگاه پهلوی آن زمان و شیراز امروز دعوت کردند. با این‌که برای خدمت در دانشگاه‌های تهران و صنعتی شریف این زمان هم دعوت‌نامه داشتم کار در شیراز را برگزیدم و همکاری با دکتر وصال و دکتر حیدر رجوی را که می‌شناختم ترجیح دادم. به زودی پی بردم که قرار است ارتقاء اعضای هیأت علمی این دانشگاه طبق روال دانشگاه‌های خوب دنیا بر اساس مقاله‌های اصیل علمی صورت پذیرد که در ژورنال‌های معتبر جهانی چاپ و منتشر می‌شوند. بدین ترتیب با همت و تلاش پی‌گیر دکتر وصال، تحقیقات اصیل و مقاله‌نویسی علمی برای نخستین بار در ایران باب شد. درج

شصتمین سال تولد پروفیسور راجندرا باهاتیا (Rajendra Bhatia)

پروفیسور راجندرا باهاتیا دکترای خود را در سال ۱۹۸۲ از مؤسسه آماری هند دریافت نمود و در حال حاضر به عنوان یک دانشمند برجسته در آن مؤسسه مشغول تدریس و تحقیق می‌باشد. پروفیسور باهاتیا همکاری نزدیکی با انجمن ریاضی ایران خصوصاً در زمینه جبرخطی دارد. ایشان در سومین، چهارمین و پنجمین سمینار جبر خطی و کاربردهای آن به عنوان سخنران مدعو حضور فعال داشته و کارگاه‌های تخصصی متعددی در این سمینارها ارائه نمودند. ایشان ویراستار ارشد مجلات بین‌المللی، از جمله جبرخطی و کاربردهای آن، مجله عملگرها و ماتریس‌ها، ... می‌باشند و علاوه بر چاپ بیش از ۱۲۰ مقاله در ژورنال‌های بین‌المللی، کتاب‌های متعددی نیز به شرح زیر به چاپ رسانده است:

1. Matrix Analysis, Springer, 1997.
2. Fourier Series, Mathematical Association of America, 2005.
3. Perturbation Bounds for Matrix Eigenvalues, 2nd edition, SIAM, 2007.
4. Positive Definite Matrices, Princeton University Press, 2007.

کتاب فوق مراجع ارزشمندی برای محققان در زمینه نظریه ماتریس‌ها، جبرخطی، آنالیز عددی، علوم کامپیوتر، فیزیک و مهندسی برق می‌باشد به طوری که به کتاب آنالیز ماتریسی ایشان بیش از ۶۰۰ ارجاع داده شده است. در دسامبر ۲۰۱۲ به مناسبت شصتمین سال تولد ایشان، کنفرانس ماتریس‌ها و عملگرها در مؤسسه علوم هند برگزار می‌گردد که علاقه‌مندان جهت اطلاعات بیشتر می‌توانند به نشانی <http://math.iisc.ernet.in/~bhatia60> مراجعه نمایند.

عباس سالمی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

علمی شاخص تحت نظارت و حمایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار گرفته است و می‌گیرد.

در سال ۱۳۵۵ علاوه بر عضویت، وظایف سنگین دبیر کلی فرهنگستان تازه تأسیس علوم ایران به من تفویض شد. یک سال پیش از این تاریخ نیز کار طاقت‌فرسای تأسیس عملی دانشگاهی در استان مازندران را پذیرفته بودم که قرار بود با همکاری دانشگاه هاروارد برای نخستین بار در ایران، دوره‌های تحصیلات تکمیلی ایجاد شود. انجام درست این دو وظیفه، یکی در تهران و دیگری در مازندران، ممکن نبود. در سال ۱۳۵۶ از آقای دکتر وصال که تازه بازنشسته تقاضا کردم تحت عنوان دبیر اجرایی فرهنگستان کمک کنند. بخت با من یار بود که پذیرفتند و بدون فوت وقت تجربیات ارزنده علمی، مدیریتی و کتابداری خود را در فرهنگستان به خدمت گرفتند.

بعد از انقلاب فرهنگی و بسته شدن دانشگاه‌ها، عده‌ای از استادان به مرکز نشر دانشگاهی پناه بردند. دست تقدیر باز هم مرید و مراد دیرینه را در زیر یک سقف به همکاری وا داشت و سبب شد بیش از پیش با سجایای اخلاقی و مدیریتی این والاتبار آشنا شوم. حضور استاد کارساز شد تا گروه ریاضی، آمار و کامپیوتر این مرکز با تولید آثاری گران بها نقشی ارزنده در پیشبرد علوم ریاضی کشور ایفا کند. افتخار می‌کنم که دکتر وصال را به ستاد چهره‌های ماندگار معرفی کردم و جایزه دکتر منوچهر وصال را در انجمن ریاضی ایران تأسیس نمودم. سرفرازم که دکتر وصال بر مرید خود منت گذاشتند و جایزه مدیریت برتر انجمن ریاضی ایران را که به نام من است پذیرفتند.

دکتر وصال در مردادماه سال ۱۳۹۱ جان به جان آفرین تسلیم کردند. پیکر این چهره ماندگار با حضور آشنایان و شاگردان از مسجد دانشگاه تهران تشییع و در قطعه نام‌آوران بهشت زهرا به خاک سپرده شد. در مجلس ختم این استاد بی‌ریا، که بخشی از عمر بلند خود را به صورت افتخاری وقف پیشبرد علم و ریاضیات کشور کرده بودند حاضر شدم و همت چهارتشکل علمی: انجمن آمار ایران، گروه ریاضی دانشگاه اصفهان، دانشگاه شیخ‌بهایی و خانه ریاضیات اصفهان را ستودم که با اهدای تاج گل، مجلس را مزین کرده بودند. هم‌چنین شایسته است از فعالیت‌های انجمن ریاضی ایران در مراسم خاکسپاری، ترحیم و اطلاع‌رسانی به اعضا قدردانی شود.

روح پرفروشان شاد و یادشان جاویدان

مهدی بهزاد

شهریورماه ۱۳۹۱

استاد در زمینه‌های پژوهشی و آموزشی بسیار فعال بودند و در مدت حیات خود موفق به چاپ بیش از ۳۰ مقاله شدند. از دیگر افتخارات علمی ایشان می‌توان به اخذ جایزه جشنواره خوارزمی سال ۱۳۶۸، برنده بهترین مقاله در سال ۱۳۶۹، انتخاب به عنوان مدرس برجسته در سال ۷۱، استاد نمونه کشور در سال‌های ۷۴ و ۷۵ اشاره نمود. وی سه سال، سردبیر بولتن انجمن ریاضی ایران، سه سال سردبیر مجله گلچین ریاضی، عضو هیأت تحریریه بولتن انجمن ریاضی، مجله علوم و فنون شیراز، مجله فرهنگ و اندیشه ریاضی و مجله علوم اهواز بودند. هم‌چنین مدتی، عضو شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران، دبیر کمیته سومین سمینار آنالیز (آبان ۱۳۶۷)، دبیر بیست و هفتمین کنفرانس ریاضی کشور (۱۳۷۵)، عضو وابسته فرهنگستان علوم، عضو علمی مرکز تحقیقات تربیت ایتالیا (ICTP)، عضو شورای مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضی بودند.

در یکی از مصاحبه‌های ایشان، زمانی که از افتخارات علمی استاد پرسش شد، فرمودند که بزرگ‌ترین افتخار من این است که خداوند عالم به من توفیق خدمتگزاری به نسل جوان و دانشجویان عزیز را داده است و در این زمینه از هیچ‌گونه تلاشی فروگذار نکردند. استاد عوامل موفقیت خود را، فضل خداوند، پشتکار خود، زمان‌سنجی و درک موقعیت مطرح می‌کردند و هم‌چنین موفقیت خود را مدیون استادان ارزنده و دوستان خوب می‌دانستند. ایشان نقش اساسی ایمان به خدا و پایبندی به اعتقادات دینی و مذهبی را موجب آسایش و اطمینان قلب می‌دانستند و می‌گفتند که اگر یک محقق، به خدا اعتقاد داشته باشد، می‌داند که نظمی بر این عالم حکم فرماست و در نتیجه تلاش می‌کند تا رمز و راز آن را بفهمد.

خاطره‌ای از زبان خود استاد

در اوایل دوره دکتری خود در دانشگاه ایندیانا برای موفقیت در این دوره تلاش عجیبی می‌کردم، مثلاً صبح‌ها خیلی زود از خواب بیدار می‌شدم و به مطالعه می‌پرداختم. یک روز صبح زود که بیدار شدم برای این‌که مزاحمتی برای خانواده‌ام ایجاد نشود پارچه‌ای بزرگ روی چراغ مطالعه انداخته و مشغول به کار شدم. حدود سه ساعتی مطالعه کردم که ناگهان صدای زنگ اعلام حریق به گوشم رسید و متوجه شدم که این پارچه ساعتی است که می‌سوزد و من متوجه نشده‌ام.

استاد از زبان همکارش آقای دکتر حبیب شریف:

اردیبهشت‌ماه، سال‌روز رحلت بزرگ‌مردی است که یاد و خاطره‌اش همیشه در دل دانشجویان و همکارانش تا ابد باقی خواهد ماند.

مرحوم استاد کریم صدیقی

دکتر عبدالعزیز عبدالمهی*

روز سه‌شنبه ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۷۸ با فوت استاد گرانقدر، دکتر کریم صدیقی، جامعه ریاضی ایران به سوگ نشست و یکی از مفاخر ریاضی ایران و چهره شناخته شده ریاضیات جهانی، عالمی را تنها گذاشت.

صبر بسیار نباید پدر پیر فلک را

تا دگر مادر گیتی چو تو فرزند بزاید.

دکتر کریم صدیقی در سال ۱۳۲۹ هجری شمسی در شیراز به دنیا آمد، و در سال ۱۳۴۷ از دبیرستان ابودر (شاهپور سابق) مدرک دیپلم خود را اخذ نمود، سپس بورسیه بانک مرکزی شد، که تنها افراد انگشت‌شماری توانایی استفاده از آن بورس را داشتند، و برای ادامه تحصیل راهی کشور انگلستان شدند و تحصیلات عالی خود را در دانشگاه لندن شروع کردند. ایشان سه سال در انگلستان بودند ولی به علت فوت پدر به ایران مراجعت کردند. به دلیل وابستگی و احساس مسئولیتی که نسبت به خانواده داشت به انگلستان بازنگشت و به ادامه تحصیل در ایران پرداخت. در سال ۱۳۵۱ وارد دانشگاه شیراز گردیدند و در سال ۱۳۵۴ کارشناسی ریاضی را دریافت کردند و در سال ۱۳۵۶ موفق به اخذ کارشناسی ارشد با معدل ۴ از دانشگاه شیراز شدند. بر اساس این موفقیت بود که دانشگاه ایندیانا آمریکا به ایشان بورس داد و استاد توانستند تحت نظر پروفیسور کانوی (Conway) ادامه تحصیل دهند و در سال ۱۳۶۰ از این دانشگاه موفق به اخذ درجه دکتری شدند. برای کسب تجربه بیشتر، یک سال در کالج Knox تدریس و سپس به مدت ۲ سال در دانشگاه کالگری کانادا به عنوان پسا دکتری سپری کردند.

سرانجام در سال ۱۳۶۳ به ایران مراجعت و در بخش ریاضی دانشگاه شیراز با مرتبه استادیاری مشغول به کار شدند، در سال ۱۳۶۷ به مرتبه دانشیاری ارتقا یافته و در سال ۱۳۷۳ به درجه استادی رسیدند. استاد یکی از پیشکسوتان ریاضی کشور بودند که مصرانه راه‌اندازی دوره دکتری ریاضی در ایران را پیگیری می‌نمودند و بالاخره در سال ۱۳۶۷ نسبت به راه‌اندازی دوره دکتری ریاضی در دانشگاه شیراز اقدام کردند و ۱۴ نفر در مقطع دکتری و بیش از ۳۰ نفر در مقطع کارشناسی ارشد تحت سرپرستی استاد فارغ‌التحصیل شدند. اکثر دانش‌آموختگان دکتری ایشان در حال حاضر، مشغول به پژوهش و تدریس در دانشگاه‌های کشور بوده و خود نیز فارغ‌التحصیلانی در دوره دکتری و کارشناسی ارشد دارند.

پروفسور صدیقی و پروفسور کانوی

پروفسور صدیقی عاشق خدمت به کشورش بود. او در بدو بازگشت به میهن، در دهه اول انقلاب، تلاش زیادی نمود تا دوره دکتری ریاضی را در دانشگاه شیراز نوگشایی نماید و بالاخره در سال ۱۳۶۷ این دوره را راه اندازی کرد.

جدیت در کار، رعایت معیارهای علمی و استانداردهای جهانی از ویژگی‌های کم‌نظیر ایشان بود. به تبعیت از رشته تخصصی‌اش، که همیشه به دنبال ایده‌های جدید و چاپ مقالات بود، در ابعاد دیگر نیز این ویژگی را داشت. ترجمه و تألیف کتاب، تلاش در راه‌اندازی مجله علمی، سردبیری و عضویت در هیأت تحریریه مجلات علمی، عضویت در مجامع ملی و بین‌المللی، دبیر همایش‌های ملی و بین‌المللی، گوشه‌ای از تلاش‌های صادقانه ایشان و خدمات مخلصانه پروفسور صدیقی است.

دکتر عبدالعزیز عبدالهی

زمانی که افتخار تهیه این نوشتار به من محول شد، تمام آن زمان‌هایی که در کنار استاد به کسب علم، چه در دوره کارشناسی ارشد و چه در دوره دکتری، سپری شد را مرور کردم. این مرور زمانی بیشتر شد که با دیگر شاگردان استاد به صحبت نشستیم. بسیار از استاد فراگرفتیم که در چند صفحه جای نمی‌گیرد، ولی بی‌اختیار این شعر خواجه حافظ شیرازی که می‌گوید:

گل عزیز است غنیمت شمردیش صحبت

که به باغ آمد از این راه و از آن خواهد شد

و مهم‌ترین نصیحتی که استاد می‌کرد، یادم افتاد. استاد دوران دانشجویی را بهترین فرصت برای یادگیری می‌دانستند و همواره تأکید می‌نمودند که موضوع و مطلبی را که انسان در این دوران یاد می‌گیرد در ذهنش نقش می‌بندد و به آسانی فراموش نمی‌شود و لازم است تا این دوره را غنیمت شمرده و از برکات آن استفاده کرد.

پروفسور صدیقی

دکتر کریم هدایتیان:

استاد فرزانه، مرحوم دکتر صدیقی فردی متدین، پر تلاش، دلسوز و سرشار از استعداد در تحقیقات ریاضی بودند. اطلاعات ایشان در شاخه‌های متفاوت ریاضی، بسیار وسیع بود و مسلط به زبان‌های رایج و از حافظه بسیار خوبی برخوردار بودند. ایشان، تقریباً، در تمام کنفرانس‌ها و سمینارهای ریاضی داخل کشور شرکت می‌کردند و معمولاً در طول تابستان نیز در خارج از کشور مشغول پژوهش بودند. هم‌چنین دانشجویان خود را به شرکت در کنفرانس‌های داخل و خارج از کشور و دیگر برنامه‌های علمی تشویق می‌کردند. با وجودی که حدود ۱۳ سال از بین ما رخت بر بسته و دعوت حق را لبیک گفته‌اند، ولی همواره جای خالی این استاد بزرگوار در جامعه ریاضی کشور احساس می‌گردد.

از راست نفر پنجم به بعد آقایان: دکتر یارسیان، دکتر صدیقی، دکتر زعفرانی، دکتر محسنی‌مقدم، دکتر نومیان و دکتر نیکنام

استاد با جمع خانواده

دکتر سید منصور واعظپور

در آرزوی بوی گل نوروز

در حسرت آن نگار عالم سوزم

از شمع سه گونه کار می آموزم

می گیرم، می گدازم و می سوزم

استاد، نابغه‌ای بود با ذهنی سرشار از اندیشه‌های نو. کلاس‌ها و سخنرانی‌های وی افق‌های تازه‌ای را در برابر دیدگان همگان می‌گشود، هر سخنرانی او یک کار هنری بود، چشم‌گیر از لحاظ ساختار منطقی، دقیق و در نهایت واضح، جذاب و گیرا. همراه با سخت‌گیری بدون بخشش کوچک‌ترین خطا، به دانش‌آموختگانش زیبایی ریاضیات را که عمیق‌ترین معرفت بشری است را هدیه می‌کرد. وی از نادر ریاضی‌دانان معاصر این کشور بود که با استعداد سرشار، عشق و شیفتگی به ریاضی و پایداری بر باورهای خویش خدماتی بزرگ و فراموش‌نشدنی به جامعه ریاضی کشور ارائه داد.

بحری است بحر عشق که هیچش کرانه نیست

آن‌جا جز آن‌که جان بسپارند چاره نیست

روحش شاد و یادش گرامی

* دانشگاه شیراز

دکتر بهرام خانی‌رباطی

از خصوصیات برجسته استاد، پشتکار و ممارست ایشان در انجام کارهایی بود که قصد انجام آن‌را داشت، مثلاً وقتی اراده کرد به تنهایی دوره دکتری ریاضی در دانشگاه شیراز را راه‌اندازی نماید، این کار را انجام داد و با این کار نتایج خوبی نیز به جامعه ریاضی کشور هدیه داد. مورد دیگر تلاشی بود که در یک مقطع از زمان، برای دایرنگه‌داشتن دوره کارشناسی ارشد کرد، که برای این کار دروسی مانند جبرجایجایی، توپولوژی جبری و یا هندسه منیفلد را ارائه نمودند. اراده ایشان در راه‌اندازی مجله گلچین و یا همایش‌های مختلف در دانشگاه شیراز ستودنی است. خصوصیت دیگر، پشتیبانی و حمایت ایشان از دانشجویان خود بود و حتی گاهی اوقات انتقاد از دانشجو را با انتقاد از خود یکی می‌دانستند. از آخرین روزهای زندگی استاد، به یاد دارم که بعد از تعطیلات نوروز ۱۳۷۸ وقتی در بخش ایشان را ملاقات کردم، متوجه شدم که بسیار ضعیف شده‌اند و وقتی از ایشان دلیل آن را جویا شدم، رژیم غذایی را دلیل آوردند. تقریباً تا دو یا سه هفته قبل از فوت، هیچ‌کس از نوع بیماری ایشان اطلاع دقیقی نداشت و خودشان نیز بیماری خود را مطرح نمی‌کردند. به یاد دارم که در آخرین امتحان دوره دکتری آنالیز که در زمان ایشان برگزار شد، به خاطر مسئولیتی که داشتم و با توجه به بیماری که داشتند و این که ایشان تنها کسی بودند که دانشجو دکتری آنالیز می‌گرفتند، از ایشان برای پذیرش دانشجو دکتری کسب تکلیف کردم و ایشان موافقت خود برای پذیرش دو نفر اول اعلام کردند، که این نشان می‌داد که امید خود به زندگی را از دست نداده و هنوز اراده قوی برای ادامه زندگی داشتند. خدایش بیامرزد، که حق بسیار بزرگی برگردن ما شاگردانش و جامعه ریاضی ایران دارد.

از راست آقایان: دکتر مشناویون، دکتر واعظپور، دکتر شپردره‌حقیقی، دکتر نهمتن، دکتر صدیقی،

دکتر عسگری‌همت و آقای عبدالهی